

Zajedno bez plastike

STVARAMO NAVIKE
KOJE ČUVAJU PLANET

sunce

Općenito otpadu

Otpad je svaka tvar ili predmet koji posjednik odbacuje, namjerava ili mora odbaciti.

Količina otpada u svijetu stalno raste zbog porasta broja stanovnika, urbanizacije i načina potrošnje. Unatoč napretku u sustavima gospodarenja otpadom, izazovi su i dalje veliki.

- Svaki Europljanin godišnje u prosjeku proizvede oko 190 kilograma ambalažnog otpada.
- U 2022. godini prosječni Europljanin potrošio je 14,9 tona sirovina.

Sve veća potrošnja dovodi do sve većih količina otpada, a najveći izazov danas predstavlja plastika.

PLASTIKA, korisna ali...

Tijekom 20. stoljeća plastika je postala simbol napretka, ali i simbol pretjerane potrošnje. Plastika je jedan od najčešće korištenih materijala današnjice. Nalazimo je posvuda u ambalaži, odjeći, vozilima, elektronicima i svakodnevnim predmetima.

Zahvaljujući, izdržljivosti, jeftinoći i jednostavnoj proizvodnji, plastika je postala neizostavan dio svakodnevnog života.

Ali isto tako zbog svoje izdržljivosti plastika se u prirodi gotovo ne razgrađuje te ostaje prisutna stotinama godina.

Danas gotovo da nema dijela planeta bez plastike. Ona se nalazi u morima, vodi, zraku, tlu pa čak i u hrani.

Više od 80% morskog otpada potječe s kopna - putem rijeka, oborinskih voda, lošeg sustava gospodarenja otpadom ili nepropisnog odlaganja, a plastika čini njegov najveći dio.

To predstavlja prijetnju zdravlju ljudi, životinjama i gospodarstvu, osobito turizmu i ribarstvu.

“

**Ako bismo svi živjeli
kao prosječan
Europljanin, trebale
bi nam gotovo tri
Zemlje.**

**Zato je važno smanjiti
upotrebu jednokratne
plastike i birati
višekratne predmete
- boce, čaše, posude i
vrećice. Svaki takav izbor
pomaže očuvanju okoliša
i smanjenju količine
otpada.**

Rješenje nije potpuno
izbjegavanje plastike,
nego odgovorna upotreba
i prelazak na višekratne
predmete poput čaša, boca,
vrećica, posuda za hranu.

Kružno gospo darstvo

Tradicionalni, linearni model gospodarstva temelji se na načelu „uzmi – napravi – iskoristi – odbaci“. Takav pristup troši velike količine sirovina i energije, dok nastaje sve više otpada.

Kružno gospodarstvo je model proizvodnje i potrošnje koji uključuje:

- dijeljenje, iznajmljivanje, ponovnu uporabu, popravak, obnovu i recikliranje postojećih materijala i proizvoda što je dulje moguće.

Na ovaj se način:

- produžuje životni ciklus proizvoda
- materijali ostaju u gospodarstvu što je dulje moguće

Kada proizvod dosegne kraj svog vijeka trajanja, njegovi se materijali – zahvaljujući recikliranju – zadržavaju u sustavu i mogu se ponovno korisno upotrijebiti, stvarajući dodatnu vrijednost.

Ovaj pristup smanjuje potrebu za novim resursima i količinu otpada.

11/11/11 11/11/11 11/11/11

LINEARNA EKONOMIJA

UZMI

NAPRAVI

ISKORISTI

BACI

RECIKLAŽNA EKONOMIJA

UZMI

NAPRAVI

RECIKLIRAJ

ISKORISTI

BACI

KRUŽNA EKONOMIJA

UZMI

NAPRAVI

RECIKLIRAJ

ISKORISTI

POPRAVI

VRATI
PONOVO KORISTI

Zato je vrijeme da promijenimo način
na koji proizvodimo, trošimo
i razmišljamo o otpadu.

Održiva poslovanja

Sve je više poslovanja u Republici Hrvatskoj koja ne gledaju samo na profit nego i na odgovornost prema okolišu, zajednici i budućim generacijama. Uvođenje održivih praksi u poslovanje ne samo da smanjuje negativan utjecaj na okoliš, već dugoročno donosi uštede, povećava učinkovitost i jača povjerenje kupaca, čime se gradi pozitivan imidž brenda. Kako bismo potaknuli usvajanje održivih praksi u poslovanja izradili [smo katalog primjera dobre prakse](#) u sklopu [AWASTER](#) projekta.

Prednosti za poslovanje

Tvrtke koje primjenjuju načela kružnog gospodarstva ostvaruju brojne koristi:

- **Ekološke** – smanjenje emisije CO₂, potrošnje energije i otpada.
- **Društvene** – jačanje pozitivnog imidža i suradnje s lokalnom zajednicom.
- **Ekonomске** – ušteda resursa, inovativnost i pristup novim tržištima.

Primjeri dobre prakse

Kava²

U [*specialty coffe shop Kava²*](#) u Splitu svojim kupcima nudi nižu cijenu za kavu za van, ako ponesu svoju šalicu. Iako se papirnate čaše često smatraju boljim izborom, većina ih zapravo sadrži tanki plastični sloj koji onemogućava recikliranje, zbog čega ni one nisu pravo rješenje.

Heritage Hotel FERMAI MGallery Split

Heritage Hotel FERMAI u Splitu izbacio je iz upotrebe jednokratnu plastiku i prebacio se na višekratna rješenja i prirodne materijale. Otpad od hrane također je veliki izazov ugostitelja, no tome je ovaj hotel doskočio prilagođavanjem jelovnika i veličine porcija.

Makarun

Restoran [Makarun](#) iz Splita u svoje poslovanje uvodi *zero-waste* principe te iskorištava sve dijelove namirnice, a ono što ipak ostane neiskorišteno završava u kompostu pomoću kojeg Makarun uzgaja dio vlastitog povrća.

Splitski festival „Održivost je moj đir“

Na splitskom pazaru Sunce je organiziralo festival „[Održivost je moj đir](#)“. Posjetitelji su uživali u hrani pripremljenoj po zero-waste principima koja je bila poslužena u višekratnom posuđu s višekratnim priborom. Za sve prisutne bilo je pripremljeno i osvježenje u višekratnim čašama.

Splitska biciklijada

Splitska biciklijada javno je događanje koje je 2025. ugostilo 216 biciklista i oko 300 ljudi na zabavi u Đardinu, sve to bez jednokratne plastike i minimalnom količinom otpada. Višekratne čaše smanjile su količinu otpada koju je ovo javno događanje moglo generirati.

Splitski advent

Splitski advent 2024. godine po prvi put je imao višekratne čaše i sustav kaucije. Ljudi su mogli, plativši kauciju, koristiti višekratne umjesto jednokratnih čaša, a po vraćanju čaša na šank dobiti povrat novca za čašu. Ovako je advent, kao jedno od najvećih javnih događanja, značajno smanjio stvaranje otpada.

Javna događanja na Dugom otoku 2025.

Tijekom turističke sezone 2025., Turistička zajednica Sali uvela je održiva rješenja na većim događanjima na Dugom otoku. [Manifestacije](#) poput Saljskih užanci, *Moto toura*, triatlona i umjetničke kolonije održane su uz korištenje višekratnih čaša, čime je znatno smanjena količina otpada.

Kako napraviti plastic-free event

Javni događaj bez jednokratne plastike podrazumijeva događaj na kojem se ne koristi ni jedan oblik jednokratne plastike i, koliko god je moguće, izbjegava svaki oblik jednokratne upotrebe i drugih materijala (papira, kartona, drva i dr.) kako bi se potaklo kružno gospodarstvo. Organizacija događaja, također, brine i o svim drugim okolišno-odgovornim principima i promiče odgovorno ponašanje sudionika.

Cilj je organizacije ovakvih događaja smanjiti negativan utjecaj na prirodu i okoliš te osvijestiti organizatore i posjetitelje o načinima na koje mogu pridonijeti njihovu očuvanju.

Zakonski okvir:

Prema Zakonu o gospodarenju otpadom (NN 84/21) koji je usklađen s Direktivom (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš (tzv. SUP Direktivom) SUP Direktivi (EU 2019/904), zabranjena je uporaba jednokratnih plastičnih proizvoda poput:

- pribor za jelo (vilice, noževi, žlice, štapići za jelo)
- tanjuri
- slamke
- štapići namijenjeni pričvršćivanju na balone i njihovu pridržavanju
- štapići za miješanje napitaka
- spremnici za hranu izrađeni od ekspaniranog polistirena, tj. posude kao što su kutije, s poklopcem ili bez njega, koji se upotrebljavaju za držanje hrane
- spremnici za napitke i čaše izrađene od ekspaniranog polistirena, uključujući njihove čepove i poklopce.

Rješenja za smanjenje otpada

Kako bismo smanjili količinu otpada i zaštitili okoliš, važno je uvijek birati višekratne čaše, posuđe i pribor za jelo. Takva rješenja nisu samo ekološki prihvatljivija, nego su i dugoročno isplativija. Svaki put kada izbjegnemo jednokratnu plastiku, činimo korak prema čistijem, odgovornijem i održivijem zajedničkom prostoru.

**Popišite sve
potrebne
predmete
i uklonite
nepotrebno!**

Pronađi višekratna rješenja:

Umjesto jednokratnih materijala, koristite materijale koji traju:

- **Tvrda plastika (PP)** – lagana, otporna i jednostavna za održavanje.
- **Staklo** – čvrsto, dugotrajno i u potpunosti reciklabilno.
- **Keramika** – trajna, estetski privlačna i pogodna za posluživanje.
- **Inox (nehrđajući čelik)** – izdržljiv, higijenski i odličan za čaše, boce i pribor.

Čaše: koristite sustav depozita ili potaknite sudionike da donesu vlastite čaše.

Slamke: u potpunosti ih izbjegnite ili koristite metalne/ bambusove.

Boce: koristite velike povratne staklene boce ukoliko je moguće ili velike plastične galone.

Pribor za jelo: koristite višekratni ili drveni pribor.

Vrećice: potaknite nošenje platnenih/ višekratnih torbi.

Dekoracije: izradite ih od prirodnih materijala.

Odabirom višekratnih rješenja smanjuješ količinu otpada, štediš resurse i doprinosiš održivijem poslovanju i zajednici.

Više informacija i primjera:

Logistika

- Osigurajte prostor za pranje i pohranu višekratnih predmeta.
- Organizirajte spremnike za odvojeno prikupljanje otpada.

Suradnja i komunikacija

- Na sastancima s timom jasno objasnite zašto se izbjegava plastika.
- Dogovorite komunikaciju s posjetiteljima.
- U uputama za suradnike i komunikaciji prema javnosti jasno naglasite da je događaj *“bez plastike”*.

**Započni promjenu
danas, biraj trajno
umjesto jednokratnog!**

Trebate pomoć?

Sunce svojim dugogodišnjim znanjem i iskustvom može educirati i dodatno motivirati dionike na prihvaćanje okolišno-odgovornih smjernica i dati korisne savjete za samu provedbu događaja.

Za dodatne informacije kontaktirajte nas na info@sunce-st.org.

sunce

Interreg

Co-funded by
the European Union

Italy – Croatia

 AWASTER

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

HUBLOT

D E P E C H E | E O **M**

Projekt AWASTER sufinanciran je od strane Europske unije programom Interreg Italy-Croatia i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske. Izneseni stavovi u ovoj brošuri isključiva su odgovornost Sunca i ne odražavaju nužno stavove EU-a ili Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

sunce

